

עדות מספר 10

פוזי מחמוד טנג' [אבו חאלד]

בערבית

בין טנטורה לאזור לפני המלחמה תדי: אנו רוצים לדעת בדיוק מה שאתה זוכר, דבר ראשון מה היו היחסים

אבו חאלד: היחסים שלנו עם זכרון יעקב היו טובים מאוד

תדי: עד בערך איזה זמן לפני המלחמה היו היחסים טובים?

אצלנו, אבו חאלד: עד אשר חולקה פלסטין היחסים היו טובים, היו להם בתים
אנחנו באנו אצלם, הם ישנו אצלנו, כלומר טובים מאוד

תדי: גילך?

אבו חאלד: 70

תדי: כלומר

אבו חאלד: נולדתי ב-1927 בדיוק

תדי: לכם היו בתים בזכרון

אבו חאלד: לא היו לנו בתים, וביקרנו אצלם וישנו אצלם

תדי: כמה זמן לפני שהלכה טנטורה היו כאלה היחסים

אבו חאלד: היחסים היו טובים

תדי: מה קרה ביניכם בטנטורה לבין יהודים שלא היו בזכרון

אבו חאלד: פרדיס נכנעה ליהודים, גסר אלזרקא נכנעה ליהודים

תדי: ומדוע טנטורה לא נכנעה ליהודים

היום] אבו חאלד: הרשה לי, בצפון עזבו את כפר לאם וצרפנד [הבונים של

תדי: ואחר כך

רוצים אבו חאלד: במערב היה נמל וים, החברה באו ואמרו ב-15 במאי אנחנו
להיכנע ליהודים, כי אנו פחדנו שאם נכנע ליהודים יבואו הערבים וישאלו מדוע
נכנעתם ליהודים

תדי: אבל נכנעו פרדיס ולא הרגו אף אחד

אבו חאלד: אבל אנחנו פחדנו מן הצבאות הערבים שיבואו, שיכבשו אותנו,
וישאלו מדוע נכנעתם

מתורגמן: הייתה שמועה שצבא ערבי צריך להגיע, הם פחדו שיקבלו עונש על הכיבוש הישראלי

אבו חאלד: אבל אתה יודע שפרדיס נכנעה שבועיים לפני שהלכה טנטורה

תדי: אבל הצבא הערבי עדיין לא הגיע

מתורגמן: היו שמועות

תדי: מי היה בטנטורה

אבו חאלד: לא היה צבא, רק אנשי הכפר

תדי: לא היה צבא?

אבו חאלד: לא צבא רק אנשי הכפר

תדי: כעת, בנמל לא הגיע נשק?

הבריטית אבו חאלד: לא, נשארנו 200 בחורים שהיה להם נשק כי עבדנו במשטרה

אל- בעיתון צות אל-חק הייתה כתבה בטנטורה, לפני חודשיים על טנטורה ודיר יאסין

שם היה כתוב כיצד אספו את הגברים והפרידו בין הנשים לפרדיס והגברים למעצר

משוחחים על העיתונאי]

תדי: אתה אומר לי לא היה צבא, לא ירדני לא עירקי

הבריטית אבו חאלד: בכלל לא, אלא היו אצלנו 200 בחורים שעבדו במשטרה אחד מהם הביא עמו את הרובה כשתם הכיבוש כל 1948

ומה אמרו הבריטים. תדי: כלומר סיימתם הלכתם עם הרובה

אבו חאלד: שום דבר

תדי: איזה רובה?

אבו חאלד: רובה אנגלי

תדי: והאנגלים אמרו לא חשוב

אבו חאלד: האנגלים לא התעניינו

שלא היו תדי: מכאן אני מבין שלא פחות מ200 רובים היו בכפר, והיו יותר אנשים בצבא ולא היה להם נשק?

אבו חאלד: היו גם ציידים

תדי: בליל הכיבוש מה אתה זוכר?

אבו חאלד: אני הייתי בשמירה

תדי: איפה?

מקום גבוה משקיף על כל הכפר אבו חאלד: בגבעת אל-עג'רה

תדי: באיזה כוון של הכפר

אבו חאלד: מצד מזרח

תדי: מכוון בית הספר

אבו חאלד: ליד בית הספר וקרוב אליו

תדי: אתה זוכר כמה הייתם?

בכל אזור שמירה היו 4 אנשים

מבררים מונחים בערבית]]

תדי: וכמה עמדות שמירה היו באזור המזרח?

אבו חאלד: 6

תדי: כלומר נאמר באזור המזרח היו 24 שומרים?

אבו חאלד: כן

תדי: ואתה יודע כמה היו בצפון ובדרום

אבו חאלד: בדרום היו 2,

תדי: גם 4 בכל עמדה

אבו חאלד: ובצפון יתכן שהיו גם 2

ואחר כך הכל תדי: כלומר ניתן לומר שהיו 10 עמדות שמירה, 40 שומרים בסך

הכוונים, אבו חאלד: בסביבות חצות הלילה ראינו את ההתקפה באה אלינו מכל כולל הים

תדי: אתה באופן אישי מאיפה ראית?

אלינו אבו חאלד: מן המזרח, החברים שלי ברחו מהכוונים האחרים והגיעו

תדי: ברחו אליכם

אבו חאלד: וברחו לכפר

תדי: מהדרום

אבו חאלד: גם ברחו לא היה להם תחמושת

תדי: זה קרה מתי?

אבו חאלד: בסביבות שעה 4 [ברחו כולם]

תדי: ומה קרה אצלכם

הים אבו חאלד: אחרי שברחו, אספנו אותנו בכפר לקחו אותנו בשורה אחת לחוף

תדי: אתם ברחתם גם? באותה שעה

הצבא נכנס על קו מסילת בשעה 4 נכנס הצבא לכפר אבו חאלד: באותה שעה הברזל והפריד בינינו השומרים לבין הכפר

לשומרים מתורגמן: הצבא של ישראל כבש איפה הרכבת הפריד בין תושבי הכפר

תדי: כאשר בא הצבא ברכבת, איפה הייתם בשמירה או בכפר

אבו חאלד: היינו בעמדות השמירה

ותדי: מה קרה?

אבו חאלד: ברחנו ותפסו אותנו בכפר

תדי: ואחר כך?

אבו חאלד: הצבא אסף את כולם שם

תדי: לאיפה?

אבו חאלד: לקחו אותם לחוף הים,

תדי: כולם נשים וילדים?

הילדים הקטנים עם אבו חאלד: כולם אבל קבוצה לגברים וקבוצה לנשים 12 הנשים, ילדים עד גיל

תדי: ומה קרה בחוף?

אבו חאלד: אחר כך לקחו קבוצה של שבעה עד עשרה גברים, כל פעם, לקחו אותם לרחובות וירו בהם

תדי: איפה זה קרה בחוף הים?

אבו חאלד: לא לקחו אותם, את הבחורים, לכפר

תדי: רק הבחורים

לקחו שבעה עשרה ואז באו לקחת עוד קבוצה אבו חאלד: רק הבחורים

תדי: לאן לקחו אותם בכפר?

אבו חאלד: למרכז הכפר

תדי: בקרוב לבית הקברות?

אבו חאלד: ליד המסגד

תדי: כמה פעמים עשו זאת

אבו חאלד: הרגו 90 איש

תדי: כלומר בערך 10 פעמים באו ולקחו?

אבו חאלד: כן

תדי: כמה חיילים הלכו ובאו עם הקבוצה

אבו חאלד: הרבה חיילים

תדי: אבל עם כל קבוצה

12 אבו חאלד?: עשרה

תדי: אותם חיילים תמיד

כל קבוצה לקחה קבוצה אבו חאלד: לא אותם חיילים

תדי: וכל הכפר עומד ומסתכל

אחר כך לקחו את הגברים את בית הקברות אבו חאלד: כן

המתורגמן: וספר לו איך אנשי זכרון הפסיקו

גופות אבו חאלד: רגע אני מגיע לזה, הביאו אותנו לבית הקברות ראינו שם את
ההרוגים

תדי: בערך 90

אבו חאלד: כן.. לקחו את מי שנשאר לבית הקברות,

תדי: ומה קרה שם

אומרת, אבו חאלד: הביאו אותנו לשם, כווננו אלינו נשק והתחילו, התכווננו זאת
להרוג בנו

באו אנשי זכרון יעקב והפטיקו אותם

תדי: כמה באו מזכרון?

אבו חאלד: חמישים שישים, הרבה אנשים מפורסמים, מנהיגים, כולל מפקדים מהצבא שאמרו אלה שהרגתם די, עכשיו מספיק

תדי: האנשים מזכרון באו חמישים שישים

אבו חאלד: כן

תדי: אתה זוכר אנשים מזכרון שהיו שם?

מזכרון אבו חאלד: החברה שלי בחיפה מכירים אותם, הם היו חברה

תדי: עכשיו, מה קרה עם אלה שהרגו?

אבו חאלד: הביאו אותם, חפרו בור גדול וקברו אותם

תדי: באותו יום

אבו חאלד: באותו יום לקחו אותם וקברו אותם בקבר אחד

תדי: רק בחורים?

אבו חאלד: רק בחורים

תדי: ומה קרה לאלה שנהרגו בקרב

נהרגו ושתי נשים נהרגו בקרב 5 אבו חאלד: רק 4

תדי: מה קרה עם הנשים?

אבו חאלד: אחרי שתפסו את הכפר מי שרואים אותו בכביש ירו בו

תדי: קרה משהו עוד

אבו חאלד: לא לקחו אותנו לזכרון יעקב וכלאו אותנו

הנשים? תדי: אני שמעתי שכאשר הייתם כולכם שם בחוף הים קרה משהו עם אחת לי אתה זוכר משהו?

אבו חאלד: לא, אבל אני זוכר שאחרי שמו כולם על החוף, שם היה בן אדם שחשבו שהרגו יהודי, ירו בו אל מול כל האנשים לא יצא כדור, ירו לכוון הים ירה בבן אדם שוב לא יצא הכפר, ואנחנו כולנו יורים יצא הכדור.

תדי: הוא נשאר בחיים

אבו חאלד: כן אבל לא יודע עם הוא חי היום

שלה תדי: אתה מכיר מישהי שמה באקיה? באקיה צבאג', אתה מכיר אותה, סיפרו עשו משהו?

אבו חאלד?: לא

תדי: אבל הייתה כאן כזאת

אבו חאלד: כן

תדי: אתה יודע איפה היא היום

אבו חאלד: בסוריה

באקיה הוא שמה של הטנטוראית אצל אמיל חביבי, פפה]]

תדי: אמרו לי אולי היא חיה בפרדיס

כל אנשי טנטורה בסוריה, רק מעט כאן [רובם במחנה אבו חאלד: לא, לא חושב פפה] ירמוק

תדי: אבו פהמי טען שבטוח היא פה היה מוכן לפגוש אותה

של מתורגמן: יש פה משפחה צבאג אבל הם לא היו הטנטורה, אח שלה, הוא אבא האנשים האלה, והוא נפטר לפני עשר שנים וגם האמא נפטרה

תדי: ובאקיה התחתנה

אבו חאלד: באקיה התחתנה בסוריה במאה אחוזים היא שם

תדי: אתה יודע מה קרה איתה

אבו חאלד: מה אומרים שקרה אתה

תדי: יש אנשים מפרדיס שדברתי אתם אמרו לי שהחיילים לקחו אותה, את באקיה, והיו אתה ובאלוהים

אבו חאלד: עשו לה משהו לא טוב?

תדי: כן

אבו חאלד: לא לא

תדי: אתה לא יודע

אבו חאלד: אני לא מאמין

מתורגמן: סיפור כזה, שמועה כזו לא הסתובבה היה שומע

כמה זמן היית אתה בבית כלא? תדי: אכן זה מוזר לי שהוא לא יודע

אבו חאלד: עד ה-21 לנובמבר, 1948 אז ברחתי

תדי: איפה היית?

אבו חאלד: בסידנא עלי

לאן ברחת תדי: ליד הכפר ג'ליל [הרצליה]

אבו חאלד: לפה

תדי: ומאז נשארתי פה

היום יש לי שתי אחיות אבו חאלד: אבל אימי, אחיותי משפחתי נשארו בפרדיס בחיפה

תדי: מה גילן

אבו חאלד: אחת 76 הגדולה והשנייה קטנה בת חמישים או חמישים וחמש

תדי: כדאי לדבר עם הגדולה

נותן את הכתובת שלה, שמה ופרטים מזהים]]

תדי: אתה זוכר דבר נוסף?

אבו חאלד: לא

הגדול תדי: רק דבר נוסף אני דברתי לפני זמן מה עם עבד אלרזאק יחיא, הגנרל

אבו חאלד: כן כן אבו אנס

מדברים על משמעות השם אנס]]

אבו חאלד: הוא מפקד באש"ף

משוחחים על ביקור הגנרל, בן משפחה שאחד מעדיה הוא האיש שהעיד [תדי: כן חיפה] בפני האמאם של

הגנרל אמר לי שכאשר הפטיקו החיילים לירות, בא אחד על אופנוע מן הצבא והוא שהפטיק אותם

אבו חאלד: אלה הזכרונאים אמרו אלה שהרגתם הרגתם, עכשיו די

תדי: אתה יודע אם אחד מאחיו של עבד אל-רזאק הם פה

מגרמניה אבו חאלד: אחד מהם באמריקה שמו מוחמד [זה העד של האמאם] ואחד [איש שבא להעיד במשפט כן אבל לא הספיק; משוחחים עליו]

עדות מס. 11

נמר ד"ב עלי ג'רבאן

משוחחים על השם]]

תדי: אתה יליד איזה שנה?

נמר: 1918

תדי: איפה נולדת

נמר: פה בגסר

תדי: אתה אינשאללה עוד שנה בן 80

נמר: כן

תדי: מה אתה זוכר משנת 1948

נמר: 1948, זה הכפר שלנו היה על המקום שלו, לא הלך למקום

תדי: כן אבל אתה עצמך

הכפר, נמר: רגע, אנחנו קיבלנו קמח מחיפה לכל הכפר, אבא שלי אחראי על כל
הוא המוכתאר

עכשיו הם סגרו את הדרך לחיפה,

תדי: כביש חיפה תל אביב נסגר

נמר: כן

תדי: מי סגר

והיה פחד, ילך אחד יירו בו, מה אמר אבא, אני הולך לטנטורה נמר: ההגנה
הוא יביא קמח מטנטורה הוא יחלק פה בכפר הדרך לשם פתוחה,

תדי: מחיפה הביא את הקמח לטנטורה, מטנטורה לגסר איך הביא לגסר

נמר: על דרך הים

תדי: בסירות

נמר: לא על עגלות

תדי: אהה, לאורך החוף הלכו

כל המשפחה של אבא נמר: כן, חכינו שמה בערך 4 חודשים

למה עברתם, תדי: אתם עברתם מגבר לטנטורה לארבע חודשים

נמר: כי היה פחד פה אי אפשר לעבור לחיפה, בטנטורה היה שקט

שהיו מבררים באיזה חודש בדיוק הגיעו לטנטורה ומתי בדיוק היה הקרב, מתברר] שם מפברואר

תדי: אצל מי הייתם?

נמר: לקחנו דירה

תדי: בית ריק

נמר: כן היה ריק וגרנו שמה

תדי: כמה אנשים הייתם שם

נמר: היינו אני ואחים שלי ואבא

תדי: כמה אחים

נמר: שמונה אחים ושלוש אחיות ולי היו חמש

תדי: לך היו חמישה ילדים ב-1948,

נמר: בן אחד וארבע בנות

מדברים על כמה ילדים יש לו היום, לו ולאחיו]]

תדי: אז הייתם שם 8 אחים ו3 אחיות ואתה עם חמישה ילדים ואישה, ארבעה חודשים ומה קרה

נמר: אנחנו חשבנו טנטורה תעשה שלום ותישאר שמה, אבל טנטורה לא היו מוכנים לשלום

תדי: למה

שלי נמר: לא יודע, בא מוכתאר של זכרון יעקב, יעקב המוכתאר, ואמר לאבא אולי תגיד לחברים של טנטורה יעשו שלום ויישאר במקום שלהם, אנחנו לא כפר שלהם רוצים לקחת

להיכנע תדי: שאתה אומר יעשו שלום, אתה מתכוון "ייסלמו", בערבית זה

נמר: כן, יתנו את הנשק שלהם

מסביר את ההבדל מתברר נמר מדבר על כניעה].

תדי: אבל הם לא הסכימו?

ככה ככה נמר: לא הסכימו לא חסר לנו יבוא אחד מע'ווארנה [בני ג'סר] יגיד לנו ונעשה סולחה, אנחנו לא צריכים

דנים בכתוב של ע'ווארנה; ובמשמעות המילה]]

תדי: נחזור לטנטורה

נמר: גם זכרון בנימינה אמרו לאנשים מהטנטורה תעשו סולחה

תדי: להיכנע יעני,

עכשיו מה קרה יש יהודי אחד לא רוצים גם לא מזכרון ובנימינה אמרו נמר: כן
אחד ירה בו ברגל מזכרון יש לו טרקטור עובד באדמות ליד טנטורה הלך

תדי: רגע, יהודי מזכרון

נמר: היה חורש שם

תדי: מי זה

נמר: לא זוכר

תדי: ליד טנטורה

נמר: כן

תדי: נפצע

נמר: לא מת

תדי: ממה נפצע קיבל כדור

נמר: כן

תדי: מטנטורה

נמר: כן

אנחנו ביקשנו לעשות סולחה, מחר באחד וחתי בלילה באו חיילים תדי: עכשיו
ברכבת

תדי: הרכבת עבדה נמר: ברכבת

תדי: מאיפה באו

נמר: רכבת מזון

תדי: קרונות משא

נמר: בזה באו

תדי: מאיפה באו

נמר: מנתניה מבנימינה

תדי: מן הדרום

. האנשים נמר: הייתה מלחמה עד עשר בבוקר, לקחו ליד הים שמה את כל

הסרט נקרע, תקלה טכנית]]

תדי: אתה אומר היה שצמן מבנימינה איפה הוא היה

נמר: בין החיילים

תדי: מה קרה אחר כך עם האנשים אלה שנשאר

נמר: אלה שנשארו באו כמה אוטו, לקחו אותם

תדי: כולם ביחד?

נמר: לא כולם באוטו אחד, חמישה שישה אוטו

תדי: הכל ילדים זקנים זקנות

נמר: לא, נשים ילדים זקנות הלכו ברגל לפרדיס

תדי: ומה עשו שם

נמר: הלכו שם

תדי: נשארו שם

והבחורים בא אוטו ולקחו כל אחד 25 בחור על אוטו אחד נמר: כן

תדי: לאן

נמר: למשטרת זכרון

תדי: וכמה זמן היו שם

נמר: יומיים

תדי: ואחר כך לקחו אותנו לנתניה

נמר: אתה היית איתם, כן

מתבלבל בין אם חאלד, נתניה וגליל הרצליה]]

נמר: בסוף הגענו לצרפנד הדרומית ונשארו שמה 14 חודש

תדי: כמה אנשים הייתם שם בערך

נמר: מן הכפר

תדי: מטנטורה

בערך 5000 6000 איש נמר: טנטורה כפר גדול לא יודע

נמר: 5000 בחורים

תדי: אבל זה לא יכול להיות שכולם מטנטורה

נמר: יש מטנטורה ויש מכפרים אחרים

ומשם לאן הלכתם תדי: לשמה הגיעו מכל הארץ

נמר: לצרפנד

תדי: ואחרי 14 חודש

הולך, נמר: היה שחרור השתחררנו מי רוצה לירדן הולך, ומי רוצה ללכת למצרים ומי רוצה יחזור לכפר שהלם, פרדיס חזרו לכפר שלהם וגסר זרקא חזרו לכפר שלהם

דנים בגודל הכפר בגסר, דנים בשמות של מי מגסר היה בטנטורה]]

הצידה, תדי: מה אתה זוכר בזמן שאתה אומר שעמדו עם הרשימות ולקחו אנשים היו הרבה חיילים והיו הרבה מטנטורה חוץ מהחיילים האלה שהתעסקו אתם היו חיילים אחרים הם דיברו, אמרו משהו, מה הם עשו? הרבה

נמר: לא דיברו שום דבר

תדי: יעני כולם הסכימו ואנשים מן הכפר פחדו

סוף קלטת]]

קלטת חדשה

אותם תדי: האנשים בכפר ששמעו שבוחרים בכולם בזה ובזה, הם ידעו למה לקחו

נמר: יעני החיילים לקחו

תדי: החיילים באו עם רשימות

נמר: כן

תדי: ברשימות האלה היו שמות של מה, אנשים שהם ידעו אותם

נמר: כן

תדי: מה עשו האנשים האלה

את נמר: לא עשו שום דבר, לקחו אותם אמרו להם החיילים אנחנו צריכים לקחת
המתים לבית הקרבות, הלכו

תדי: הרשימות האלה מאיפה באו,

נמר: מן הכפר

תדי: מי נתן ליהודים את הרשימות

יש ויש, נמר: בכפר, יש אנשים בטנטורה רוצים שלום, יש אנשים לא רוצים שלום,
מי רוצה שלום הוא זה שמסר את השמות מי שלא רוצה שלום

תדי: עכשיו השמות האלה הם אנשים שמה היה אתם

נמר: למשל ראש הכפר

תדי: אחראים כאלה

נמר: כן

תדי: זאת אומרת אלה היו אנשים ששיתפו פעולה עם אנשים אז מסרו להם
רשימות קודם,

נמר: כן

תדי: בעצם אני מבין שאנשים אלה שיתפו פעולה עם המודיעין של הצבא

נמר: כן

תדי: וידעו בכפר מי הם

זה נמר: לא, אף אחד, [צוחק], אם היו יודעים היו הורגים אותו אתה מבין

תדי: אבל ידעו שיש

נמר: כן

תדי: היו אנשים בכפר

נמר: מחוץ לארץ

תדי: סוריה עירק

נמר: לא ולא, אף אחד

תדי: חיילים אני מתכוון

נמר: לא היה

תדי: איזה נשק היה בכפר

נמר: בזמן האנגלים יש להם רובה.. [מברררר שמות של כלי נשק]

תדי: כמה זמן הייתה המלחמה

נמר: מ-1 וחצי בלילה עד עשר בבוקר

תדי: וכל הזמן הזה היו יריות?

נמר: כן

הכוונים, תדי: כשנגמר נגמר בכל המקומות ביחד, אני מבין שבאו היהודים מכל שנגמר נגמר באותו הזמן בכל המקומות

נמר: בכל המקומות, כולם היו על שפת הים, ערימה אחת

תדי: באיזה שעה הגיעו לשפת הים, אחרי המלחמה

נמר: ב10 בבוקר, כולם היו שם

תדי: ושמה היו בחורים ונשים שם

נמר: כן אבל שמו בחורות וילדים לבד, בחורים לבד

תדי: ומשם לקחו את עשרה הבחורים לבית הקברות

נמר: כן

תדי: אתה זוכר עוד משהו שלא שאלתי עליו, שאתה רוצה להגיד

נמר: לא זה הכול

מדברים על מבצע שוטר]

עדות מס. 12

אניס דיב עלי ג'רבאן

[שיחה על הא ודא]

אניס מספר שעבד בצבא הבריטי והיה מוכן להמשיך במשטרת ישראל, מגיעים לשיחה על 1948

מה שקרה אניס: בזמן זה התחילו בעיות, הורגים זה הורגים זה, בעיות, אתה יודע

תדי: התחילה מלחמה

בגלל ערבי כי האשימו אותי כי הרגתי אניס: כן אבא אומר, אני מפחד עלייך אותי הלכנו ליעקב אפשטיין מוכתאר זיכרון, הוא מביא הלשנה, מתי האשימו

האנשים, אז אמרו לו תראה אניס דיב אבו אותי, מביא את האישה, מביא את ענייה מה שהרג קצין

תדי: רגע רגע אתה הרגת מי

אניס: אומרים לי אתה הרגת קצין

תדי: איך קראו לו?

, אניס: רגע, כינויו היה "ת'נק יו"

תדי: מאצ"ל?

אניס: כן

תדי: איפה זה היה

אניס: בנימינה

תדי: מה קרה עם הקצין הזה

אבו אניס: אני מספר לך, מתי שכבשו את טנטורה, אמרו כולם לא זה, זה אניס ענייה מאבו ע'זאל שהרג את הבן אדם לא אניס עלי ג'רבאן

תדי: בסוף הכיבוש

תקלה טכנית בטייפ]]

אניס: מסעדה

תדי: איפה מסעדה?

אניס: מסעדת מרים

תדי: היא ידעה בדיוק

מי שהרג את הקצין היה אניס דיב אניס: בדיוק מה שנתנה אמרו נכון, זה הוא ענייה אבו

תדי: וזה מרים ידעה

אניס: בטח כולם יושבים, אוכלים אצלה, אחרי שעה וחצי אמרו הבן אדם זה אני מוכר למסעדה שלה, נהרג, ומרים מכירה אותי הייתי מביא לה דגים מהים הוא ועוד אחד ממשפחת נג'אר מכירה אותי מאז שאני ילד קטן, אתה הבנת. חוסיין פאדי נג'אר

תדי: שניהם הרגו אותו

אניס: כן

שיחה על מכת היתושים במקום]

אותו.. אניס: בא יעקב אפשטיין המוכתאר ואמר לי אם הבן אדם הזה הרג

תדי: בזמן כיבוש טנטורה

אם הבן אדם הזה הרג אותו אני נותן לכם את אניס: בזמן החקירה, בזמן הכיבוש שלי יהרוג אותו, זה אנו מכירים אותו כשהיה ילד, גמר כל האדמות שלי והבן ואניס אבו ענייה, הודו ותפסו את האקדח של בית ספר אצלנו. לקחו את חוסיין אבו המדינה שלנו, יש לנו צבא חזק, בסוף אניס. אותו "ת'נק יו", זה היה שם ענייה ברח לטול כרם וחוסיין היה בבית סוהר, אניס ברח לטול כרם, היהודים אני נשארתי פה לקחו שלחו אחד נתנו לו כסף, הרגו אותו בטול כרם שלנו אותנו לבית סוהר אני ואח שלי..

תדי: רגע רגע לא כל כך מהר

אניס: לאט לאט

תדי: אני צריך לדעת מה קרה בטנטורה

לנו מכתב אניס: אנחנו נשארנו בטנטורה, אולי שלוש חודשים אולי חודשיים, שלח קח את המכתב הזה לך יעקב אפשטיין, למה הוא מכיר אותנו, כמו בן שלו ימסרו את הנשק שלהם, ויישארו בבית שלהם, והכל לראש המועצה המקומית, המשטרה, לא יכולתי להיכנס למעלה, יהיה בסדר. אני באתי עד פה למטה עד נתתי לאבא שלי והלכנו אני מפחד, אני באתי ליעקב אפשטיין נתן לי מכתב למועצה מקומית

תדי: בטנטורה

יהודים לקחו שעה אניס: כן, מה אומרים לנו, אתם מרגלים פה לא תישארו פה המקומות, הלכנו לפה חצי מג'סר אחר כך חזרנו, ובכן חברי מה נעשה את כל

תדי: בקיצור לא רצו לשמוע מכם

עוברים לערבית]]

רוצים אניס: לא רצו, אמרתי לו חברי יעקב אנשים לא שומעים, תעשו מה שאתם אתם יודעים איפה אנו גרים בתחילת טנטורה

תדי: תשאירו אותנו בשלום

הכל אניס: אמר לי אתם אתם, אם מי שיפגע מכם אני אפגע בו, אמור לאבא שלך יהיה בסדר

מכאן ערבית ועברית מעורבת]]

מכל אניס: בלילה בשעה 12 וחצי, ירדו כל היהודים על טנטורה מרכבת מהים, הצדדים מתחילים יריות פצצות אל תשאל, כבשדו את טנטורה בשעה 7 וחצי החוף כל אחד ידים שלו על הראש היינו ליד

תדי: שבע וחצי בבוקר

ידיים על אניס: שבע וחצי בבוקר היינו ליד החוף, כולם גם בנות, כולם ליד החוף הראש, נהרגו שבע, בסוף אולי נהרגו 14

תדי: נהרגו במלחמה עצמה?

שלו אניס: 7 ואחר כך מתחילים, יבוא אחד ככה מכסה את הראש שלו, העיניים רק בחוץ

תדי: למה?

איש 27 אניס: אומר זה, אם אומר עליי אני כבר אני גמרת, הורגים אותנו, הרגו

תדי: לפי מה?

אתה אניס: אני לא יודע, הבן אדם זה מכסה את הראש ככה, והעיניים שלו ככה לא יכול להכיר אותנו, אומר עליי אז זה גמרנו, אין פתרון

תדי: כל מי שהוא סימן

אניס: הוא גמר,

תדי: ירו בו

אניס: גמרו בטח כן, אחרי חצי שעה

תדי: 27 אנשים?

חברים אניס: כן, אחרי חצי שעה בא יעקב אפשטיין המוכתאר ויש לו עוד

תדי: בערך בשעה שמונה

אניס: בערך בשעה שמונה באו מזכרון ובנימינה אמרו איפה אלה מזרקא,

אמרו להם אלה 27, אמרו להם תשאירו אותם בצד

<תדי: גם מזרקא היו 27?

אניס: כן אנחנו ברחנו פחדו ורוצים לחזור

תדי: אמרת לי הרגו 27

אניס: כן הרגו אנשים מטנטורה

תדי: וגם מזרקא היו 27 איש,

אניס: נכון בדיוק לא יותר לא פחות

תדי: זאת אומרת הפרידו אתכם הצידה?

שמשון אניס: נתנו לנו לשבת בצד אף אחד לא נגע בנו, בסוף בא אחד אתה מכיר

תדי: שמשון מה

אניס: שמשון דוורי

תדי: זה מאל-מראח [גבעת עדה]

אניס: אל-מראח

תדי: זה ליד גבעת עדה

אל-דוורי השם שלו היה איש גדול אניס: שמעתי את השם לא יודע

תדי: ומה עשה

כולם הלשינו אותו אניס: שמשון אלדוורי אומר מי הרג את הקצין אנחנו רוצים חוסיין, שמו עליו אזיקים לקחו אותו עליו, על

תדי: מה היה שם שלו

אניס: חוסיין פאדי נגאר

תדי: הוא מאיפוא

אניס: מגסר ממשפחת נג'אר

תדי: והרגו אותו על המקום

בו אניס: לא, בא רחביה אלטשולר למה היה עובד אצלו כל הזמן לא רוצה ייגע

תדי: חוסיין עבד אצל רחביה

תעזוב אותו בשבילי ואני אברר, לקח אותו שם אותו אניס: כן וגן הדוד שלו יאללה מי רוצה ילך לעבדאללה, מחר אנו שולחים אותו, מי רוצה בצד... אמרו קמתי אמרתי ליעקב אפשטין תראה אנחנו מסכימים, להישאר בישראל יכול, אז מכירים מלך עבדאללה, רוצים להיות כל הזמן חיים לידכם, לאיפה נלך, לא לקחו אותנו לבית סוהר עבדים שלכם, נעבוד, רוצים לאכול אל תשלח אותנו. ישבנו בבית נתניה קודם כל, אני ואח שלי, כולם מג'סר לקחו אותנו בבית סוהר סוהר נתניה, ליד אום ח'אלד, הבנת, אחר כך שלחו אותנו איפה ליד

תדי: גליל

לו ישכה אניס: אל-גליל הבנת ושמה היינו 27 חודשים, יש לנו קצין גדול קוראים שדמי, אנחנו גרנו ליד הבית שלו, אני הצלתי אותו כאשר טנטוראים רצו להרוג יהודים 15

תדי: זה לא ישכה שדמי מכפר קאסם

אמרתי להם אניס: כן זה זה..תפסו אותו, 15 אנשים, אנשים מטנטורה תפסו אותם,
אם אתה הורגים אותו זה אני הורג אתכם

תדי: הטנטוראים תפסו 15 יהודים?

אני אביא אותם לזכרון יעקב אמרתי אמר לי מה נעשה אניס: שיצאו מן הים
הבאתי אותו ליעקב מוכתאר

אני מכיר את ישכה היה ליד הכפר שלנו הוא כמו אח שלנו הבנת

השיחה על אותו נושא]]

תדי: אז יעקב מוכתאר זכר לך את זה

אניס: כן כמו שכתוב בספר שלו, יש לו ספר גדול

תדי: היה לו ספר אתה ראית

אניס: כן בא בשביל אבא שלי כתב כל מה שהיה

תדי: את הספר הזה נחפש

שבויים, אניס: אחרי 27 חודשים אני רואה מרחוק שוויש, סמל יעני, אחראי על
אני רואה זה ישכה, אמרתי לו אני אמות פה לא חבל על הילדים שלי, אמר לי אל
. תדאג,

משחזר שיחה עם אבו יפתח, ישכה שדמי]]

תדי: ואז שחררו אותך, ישכה סידר את זה

הבית אניס: ישכה ואללה למחרת בבוקר באו הוא ואשתו לקחו אותנו בג'יפ עד
הוא השתחרר לפני, אותו שחרר יעקב אפשטיין, לקח מה אמר לאבא שלי חזרה
ישכה שחרר אותנו, כל הכפר אומר לנו את האבא, אנחנו נשארנו כמה חודשים ואז
היהודים אתם משתפים אתם מרגלים לא רוצים לדבר איתנו בג'סר, אתם עם
התחלנו לעבוד בים, בחיים אז למה היינו בבית סוהר? פעולה אתם לא ערבים
התחלתי לעבוד ברוך השם, אחרי זה בא שלי לא עבדתי, אבל בשביל הילדים שלי
ואנו חיים, העולם ממשיך לנוע קצין אפשטיין מה אמרתי לך?..השבח לאל נשארנו
השבח לאל אנו בחיים ועד היום, אנו ביהודים עם דבש ושלוש [מפליג בטיב
לקחו להם הכל, הבקר, והכסף הכל הלך, כל ותראה מה קרה לטנטורה החיים]
ולא נשאר בו אפילו צלחת הציוד שלנו, אשתי הייתה בפרדיס חזרה לבית

תדי: עכשיו בלילה הוא בטנטורה שאתה אומר שהרגו בו 27

אניס: נכון

תדי: מי היה שם בזמן שהרגו מי הרג

אניס: החיילים

תדי: כמה חיילים

אניס: הרבה מאתיים שלוש מאות

תדי: חיילים

יריות אניס: כן ואתה לא מכיר מי זה מי זה, ירדו מהרכבת כמו זבובים, היו

תדי: וכמה אנשים היו מן הכפר

אניס: 27 איש

תדי: לא בטנטורה

אניס: 480 כולם ברחו לסוריה בסירות היו הרבה אנשים

ממה שאתה זוכר כמה תושבים היו בטנטורה תדי: ברחו בסירות לסוריה

אניס: יותר מ700 עד 800 איש

תדי: עכשיו הנשק איזה נשק היה בטנטורה

אניס: סטן, היה ברן, היה טומי אבל הכל חרטוש

תדי: לא עבד

עובד אניס: אתה לא מכיר חרטוש שני קנים רובה צייד כמו אקדחים חצי ממנו לא זה מה שהיה

תדי: אני שמעתי שלאנשים בטנטורה היה הרבה כסף וזהב

היה אניס: היה להם פחים בקומה שלישיית הסתירו, הרסו אותו וחיפשו אותם, מכוסה בבטון אבל לקחו אותו

היה זהב וכסף

תדי: לאן הלך

אניס: הצבא, למה מי ייקח אותו

היו לחפש תדי: אני שמעתי שחלק מן האנשים של טנטורה חזרו אחרי כמה ימים היתר לקחו הצבא בלילה, היו מחפשים, הרגו אותם לקחו חצי, הרגו אותם היה ערמות ככה, לקחו מן הנשים, ככה הצבא לידי

אמר יעקב אפשטיין: חראם, אל תיקחו כסף תשאירו אותם, נזרוק אותם למלך עבדאללה שיחיו, מה אתם רוצים. לא שמעו, מה אני יגיד היו כמה ממזרים מן מבנימינה זה ממראח, שמשון כל העזים כל העדר לקח מטנטורה, הכל הצבא אחד לקח שמשון

תדי: ומי מבנימינה

אניס: משה סרטה

תדי: הוא כבר מת?

אניס: אני לא יודע

תדי: ושמשון

אניס: אני חושב עוד חי אבל זקן

תדי: מי קבר את האנשים שנהרגו

אותם אניס: הצבא הביאו טרקטור גדול חפרו בור גדול ליד בית הקברות שם שמו הכול

לקחו כל חפצים של הבית, לא משאירים כרית

תדי: מי

אניס: צבא הביאו אותנו אתה יודע כמה דברים לקחו משמה

תדי: הצבא או חיילים

אניס: חיילים כל אחד לקח מה שיכל, לא השאירו כלום

תדי: את זה אתה ראית

אניס: ראיתי, הביאו אוטו והעמיסו

תדי: באותו יום

את הבית אניס: ישבנו באותו יום עד למחרת, היינו זרוקים, איפה נכנסים מרוקנים

נכנס מישהו, מפסיקים את השיחה לשיחה להא ועל דא]]

המשך השיחה לא לעניין

עדות מס. 13

מוחמד אבו צאלח

תדי: הקרב עצמו נגמר ב 8 בבוקר ואז מה קרה אספו את כולם, מה שמך

אבו צאלח: מחמוד אבו צאלח

תדי: אתה היית בן כמה

אבו צאלח: בן 17

תדי: ילד גדול

אבו צאלח: היית כבר בבית סוהר

תדי: מה עשו היהודים מה עשו אתכם

אבו צאלח: לא כדאי לספר

תדי בנאום ארוך על חשיבות המחקר]

תדי: אז אחרי שקרה מה שקרה, אחרי שמונה בבוקר מה קרה

אבו צאלח: אני לא יכול להגיד לך

תדי: למה

בעיניים אבו צאלח: אם בא מישהו ואמר לי הרגו שם חמש ועשר אני לא ראיתי

תדי: אתה לא צריך

היה אבו צאלח: אני אגיד לך רק דבר אחד, דוד שלי שהיה בן שישים, הבן שלו בגבול בשמירת הכפר בלילה שתפסו את הכפר, הזקן יצא מן הכפר לחפש את הבן אפוא מצא אותו במערות ליד בית הספר, הוא תפס את הבן שלו היה לו שלו, החיילים מצאו אותם, הרימו ידיים, הזקן שבא לחפש את הילד רובה צייד, באו המלחמה, לא היה לו נשק, אבל היה לו כדור שבא שלו היה לו כבר פצע ביד מן הוא הזקן הדוד שלי סיפר לי ככה היו שני מן האוויר, הרימו ידיים זרקו את הנשק, אחד יעשה בו מה שהם רוצים יהודים אחד תימני אחד אשכנזי אמרו חלקו כל אמר לו מי זה אמר הבלונדיני החייל הוזהו הרג את הבן הימני השאיר את הזקן, הצלחתי. לי זה הבן שלי. אמר לו: דברתי עם החבר שלי שלא יהרוג אותנו לא לקחו שמה את הזקן לבית הספר ונתנו לו סיגריה שוקולד, שאל מה אתה רוצה, ראה את הבן שלו נהרג אין לו שכל בראש, לקח אותו הביא אותו איפה שכל הוא הבן אדם כאילו היה לו שכל בראש, היה אתנו בבית סוהר האנשים שמה יושב

תדי: שם אתה פגשת אותו?

היה אבו צאלח: אחרי שהיינו בבית סוהר כל אחד מספר מה היה מה ראה, הוא מדבר לכולם ככה, אמר התימני שמר אותי אבל השני הרג את הבן שלי, יצא מה שאמרו לנו המשפחה אני מדבר נפטר שמה כל חייו היה משוגע לירדן הוא משוגע כל חייו דרך טלפון עם קרובים בסוריה מספרים לי הוא היה

תדי [מזדהה עם הכאב]

לחזור אבו צאלח: הוא נשאר כל החיים בלי שכל, היה יוצא מהבית לא היה יכול

אבו נביל [המתורגמן]] השאלה שהוא שואל אותו.. שהוא שמע מאנשים רבים שריכזו אותם בים ואז הרגו אותם, זו השאלה האם חייל קיצוני אחד הרג או לא המפקדה הרג, מן

אבו צאלח: לנו מן המשפחה מתו שבע, אף אחד לא נשוי

תדי: הם שבחרו אותם

אבו צאלח: כן

תדי: כמה לקחו

אבו צאלח: מהכפר

תדי: לא בשביל להרוג אותם בצד

אבו צאלח: אני לא יכול להגיד לך

לך כעת משתתף בשיחה מוראני מחסן [אבו חסן]: אף אחד לא יכול להגיד]

אבו צאלח: מה שהלך בכפר 80 עד 90 נהרגו

תדי: לא בכפר אחרי הכניעה לקחו בצד

מת, אבו צאלח: לא לא, אחרי שישבנו בבית סוהר, אמרנו נזכור אמרו מי חי מי ספרנו

תדי: איפה הייתם במעצר

אבו צאלח: באבו חאלד, גליל, בית ליד צרפנד

תדי: כמה אנשים הייתם

אבו צאלח: בערך 400 או 370

תדיף כולם מטנטורה

אבו צאלח: אולי שניים שלוש מג'סר אלזוקא... אחרי זה עברנו לאם חאלד לנתניה, שם ברחו חמישה חברה מתחת לגדר, אז הקצין אמר כדאי לפזר אותם לעתלית שלח חלק

שיחה משותפת לכמה אנשים]

קטעים, עקב כניסת הדוברים זה לזה, לא הכל ברור ומשוקלט]

קטע 1

תדי: אתה אומר שהיה בור

מראני מחסן [אבו חסן] אני מדבר על הבור, שמו את כל מי שמת שם,

אבו צאלח: בור או שניים, קברו בכל אחד 45 איש

מציינים שמות]

מראני מוחסן: ואז בא יעקב אפשטיין

תדי: אני שואל אותך איפה בית הקברות

כמעט שמונה דונם היה אבו צאלח: היום חניה

תדי: זה הכל בגלל שלא דיברו

מראני מוחסן: דיברו בעיתונות הרבה פעמים רשמנו בעיתון

קטע 2

אמרו יש מוחסן: קברנו שלוש בחורות 421 גברים ואז עשו עוד בור קטן ליד בניין עוד, היה שעה חמש אחרי הצוהרים לא היה לנו כוח, אחרי יום שני חזרו אנשים אחרים

תדי: אתה ראית יורים באנשים

יש שמה שלוש ארבעה גופות מראני מוחסן: לא, אנו באנו רק יומיים אחרי

אבו צאלח: הוא לא היה בזמן

כל האנשים לא היו במקום אחד, מסרי: הם היו ברחוב

תדי: בן כמה היית

נגמר אמרו תלכו הביתה, זה היה מוטל מזכרון, שהיה עובד במעיין מוחסן: בן 37 סוקלר], אבל יעקב אפשטיין הוא שמר עלינו, אבל מכאן הלכנו הכוונה למרדכי

מתאר את אשר נשאר בכפר ונלקח על ידי אנשים שבאו במכונית]]

קטע 3

תדי: אתה אומר שמגרש החנייה של דור שם בית הקברות

אבו צאלח: שמה בנו על זה אתה יכול לראות בעין שלך, חמש עשרה שנה לא נכנסתי הלב שלי כואב, הבן שלי שכנע אותי, היה שם בו אדם שאל אותי מה אמר לי איך אתה זוכר אחרי 45 שנה, אמרתי לו אני נולדתי פה, היה, ספרתי לו, היה בית הקברות, איך אני ישכח אותי, עם בערב הייתי היינו עושים חתונות, פה בבוקר נעלמו, בני דוד ובני דודה, שבע יושב עם המשפחה שלי 9 8 בחורים בסה"כ מן המשפחה

קטע 4

מוחסן: הכי עשיר היה אחמד אל-חאג', לא המוכתאר,

תדי: יש מישהו מן המשפחה

הבית שלו היה כמו בנק, היה לו כספת, אצלו שמרו את ניירות מוחסן: לא האדמה

מספר על לקיחת הנשים מפרדיס לטול כרם שהופרדו מן המשפחה].

עדות מס. 14

מוצטפא מסרי [אבו ג'מיל] היה בן 13 בזמן הקרב על טנטורה

תדי: אתה יליד טנטורה

מסרי: כן

תדי: גם ההורים, סבא סבתא

מסרי: כן

תדי: אתה אומר שטנטורה היו עובדים

היו חקלאים הזכרון, מסרי: באדמה שלהם, בים, ובצבא של האנגלים, במשטרת
אחמד אל חאג עם אלפיים, שלושת אלפים דונם עשירים

תדי: מי היה המוכתאר

מסרי: מחמוד הנדי

תדי: ומי זה משפחת יחיא

מסרי: גם היו, חלק היה באגזים וחלק בטנטורה

תדי: ומהם לא היה מוכתאר

מסרי: הם כמעט משפחה אחד, הנדי ויחיא

תדי: לי אמרו יחיא

מסרי: הם היו ממנהיגי הכפר

כמה חמולות היו תדי: בכל אופן משפחות קרובות

היה גם משפחת דסוקי מסרי: כל משפחה

תדי: בכל אופן כל הכפר היה מספר חמולות

[תשובה לא נשמעת]

תדי: בזמן המלחמה היית בכפר

מסרי: אני זוכר שבא אחד, אני מכיר את הבן אדם הזה,

תדי: מי זה

מסרי: לא חשוב

תדי: אני לא בטוח שהוא חי

אצלנו, מסרי: הוא חי, לא נעים להגיד עליו היינו חברים טובים,, היה אוכל
אכלנו אצלו, עשה את עצמו שלא מכיר אף אחד

תדי: ככה,

מסרי: חייל, בא אצלנו הביתה, היה יושב אצלנו אוכל

תדי: אריה, מזכרון?

אומר לאבא אתם ממצרים, אבא אמר: אני ממצרים? ואתה מכיר מסרי: לא חשוב
שנתיים אותי לא שנה ולא

תדי: אתם הייתם עובדים אצלו

החומרים מסרי: לאבא שלי היו גמלים והם הובילו אבנים לבניין, מובילים את
לכל האזור הזה, בנימינה וזיכרון והוא מכיר כמעט כולם

תדי: והוא טען על אבא שלך שהוא מצרי

האנגלי, מסרי: והיו שכנים ברחו מג'סר וגרו לידנו, אמר לו ואלה מן הצבא
והאנגלים הלכו והם נשארו בזרקא

אמרתי איך יחיו בזרקא לא יכולים לסחוב מים על הראש, אצלנו היו מים
מסודרים, אומר לו אתה מכיר אותנו כבר 20 שנה. אמר: אני לא מכיר אף אחד אל
דברים כאלה. אמר לו אבא לא צריך אל תעשה לי טובות. אז לקח אותם תגיד לי
שהיה והיה מה

תדי: הוא רצה לזרוק אתכם מהבית

מסרי: הוא זרק אותם את כולם

תדי: אחרי שכבשו את הכפר

בוא מסרי: אז לקח את המשפחה, היינו 14 איש, התחיל לספור אותנו. אומר לי
הנה, מה אתה רוצה, אתה שב איפה שהילדים, אמרתי בסדר, אומר לבחור אחד
במלחמה...אמר לו לא היית

יצאנו אני והבחור הזה, הלכנו עשרים מטר, עובר מטוס לא ניתן לשמוע שיחה]]
כל המשפחה ואז הוא הרג את אבא ואת

תדי: אתה מדבר על הבן אדם שהכיר את האבא

אני אמרתי לו אתה מכיר אותנו אנחנו מכירים מסרי: לא נתן אותו למישהו אחר
הילדים שלך, אתה מכיר אותי את אבא שלי, איך עשית את אותך את אשתך את
אחד הוא אמר לי בזמן המלחמה אני לא מכיר אף זה?

תדי: בעצם הוא הוציא משם אותך ועוד אחד

מן המשפחה 14 הרגו מסרי:

תדי: אתה היית הילד הכי קטן

מסרי: כן

תדי: זה המזל שלך שהיית בן 13

זה המזל מסרי: לא זה מאלוהים הרג גם זקן אחד בן 120, והרג אחד בן 17, בן אדם
שלו

תדי: זאת אומרת אתם יצאתם שמעתם את היריות

זה, מסרי לא, היינו רחוקים לא יותר מ15 מטר. ואני אמרתי לו למה עשיתם את
אמר לי אמרו לי להרוג אותם, מה אפשר לעשות מלחמה, בסוף לקחו אותנו ישבנו
שעות אחרי זה העבירו אותנו למקום אחר, בסוף לקחו את הבחורים לבית שש
והילדים לקחו סוהר ואם הבחורות

תדי: אתה בזמן ששמעת את היריות שהרגו את המשפחה שלך, האם אתה יודע
שהרגו בעוד מקום?

נהרגו מסרי: כן, במלחמה אני יגיד לך את האמת בכל העניין הזה בזמן שהיו
עשרה עד שניים עשר איש בזמן המלחמה.

תדי: עשרה עד שניים עשר איש בכל המלחמה,

נשק, מסרי: והיתר אחרי שכבשו את הכפר היו לוקחים אחד אומרים לו היה לך
למה לקחו את כל הניירות שהיו במשרד הזה

תדי: זאת אומרת אחרי שנכנעו

שהלך מסרי: אחרי שנכנעו הכל שש שעות, כל אחד לפי השם אם יש לו נשק, מי
להביא את הנשק לא חזר, לא הוא, ולא הנשק. נהרגו מאה עשרים וחמש איש
טנטורה ככה מאנשי

תדי: 125?...ומתוכם אולי 10 או 12 נהרגו בזמן מלחמה

מסרי: אחרי

תדי: ברצח כמו המשפחה

אבא מסרי: כן, דווקא אבא שלי לא יצא מהבית היה חולה, אחד האחים שלי ברת,
שלי והאחים נשאר,

רק אחד יצא תחת הכדורים קודם כל ירו עליו אח שלך הגדול הצליח לברוח

בורח אבו נביל: אני שמעתי שאחד אומר בין כה וכה הורגים אותי אז אני

תדי: אז ירו על המשפחה והוא הצליח לברוח

מסרי: לפני כן

תדי: אתה אומר יכלו להיות חמישה עשר בבית אבל אחד הסתלק

אמר מסרי: רבע שעה לפני שבאו, אבא שלי לא רצה שיבחרו פחד שיהרגו אותם, אני מכיר את כולם בזכרון, בשפייה בבנימינה ועתלית, יבוא אחד מהחברים שלנו

תדי: [באירוניה] אני מבין שבא חבר

מסרי: הכי חבר [כועס]

תדי: מה השם

מסרי: אני לא רוצה להגיד, אמרתי לך, לא נעים לי

תדי: אתה פגשת אותו

מסרי: כן,

תדי: המישהו שירה

מסרי: לא הכרתי אותו

תדי: זה היה סתם חייל

אותו לא מכיר: מסרי

תדי: האדם שהכרת אותו מה היה תפקידו

מסרי: לא יודע, זה כבר חמישים שנה, לא נזכר מה התפקיד שלו

תדי: בינתיים אני מבין שהוא לא אשם

מסרי: אני לא יכול להגיד לך אם הוא אשם

תדי: זה ברור שהוא העביר

מסרי: הוא אמר לי אני לא ידעתי שהוא יהרוג אתכם

תדי: חבל שאתה לא אומר מי זה אני אשאל אותו

מסרי: לא הוא ביקש ממני שאני לא אגיד ולא אפרסם

תדי: אל תבין אותי לא נכון

מסרי: אנחנו עד עכשיו, אחרי שסיפר שהוא לא ידע

תדי מסביר את דרך כתיבתה של ההיסטוריה]]

תדי: יכול להיות שהוא מצטער

מה הם מסרי: יכול להיות הוא שם אותנו אני לא הייתי מדבר עברית אני לא יודע אמרו

מדברים על החשש של אבו צאלח להסגיר את שם האישי]]

זו היא שיחה לא קלה, החלטתי לא לשקלט אותה, כולה ניסיון לחלץ את שם האישי]

צורה מסרי: היה עוד קצין אחד גדול שהיה כאן מגבעת עדה, אבל זה לא הייתה של צבא לא של מלחמה

תדי: אתה זוכר את השם, אמרו לנו שמשון

מסרי: כן שמשון

תדי: אתה זוכר שמשון מה

אחרי שלקחו אותם, הביא להם כדור אחד באמצע, אחר כך לקח מסרי: לא, אבל כזה והרביץ בהם בשביל הכיף, אחר כך תפס אותו הדוד שניים, היה לו מן שוט יש עכשיו מלחמה, מישהו יורה עלייך שלי אמר לו: אתה בן אדם או חייה, עכשיו? איזו מן מלחמה זו?

תדי: והוא מוכר בטנטורה

אחד מסרי: אני לא יודע, בסוף אמר אני עם השוט הזה לא נותן יותר לאף

תדי: והוא היה מפקד

תאמין לי לא כדאי להזכיר את הדברים האלה מסרי: אני חושב

תדי מסביר שוב את דרך עבודתו ואת דרך אזכרת השמות]]

אני מסרי: אני מבקש שלא יהיה שם כי יעשו לנו נקמה, אתה תעשה בלגן שלהם, עשיתי טעות שנתתי לך את השם

תדי שוב מסביר את דרך אזכור השמות ואת חשיבות אזכור השמות בשביל העבודה]

מסרי: מה זה יעזור

תדי מדבר על חשיבות חינוך ומחקר היסטורי]]